

Foto: Rosario Ali Taikon

Ungern: Framgång för **extremhögern**

Robert Csorba och hans femårige son Robi sköts till döds i en liten by i Ungern 2009. Polisutredningen som följde kändes av inkompetens men ledde till att fyra

personer häktades. De står nu åtalade för de överlagda mordena, som tros ha rasistiska undertoner eftersom offren var romer.

Fallet är ett tragiskt exempel på den senaste tidens ökade våldsbrott mot romer i Ungern och dess grannländer. Enligt *European Roma Rights Centre*, en människorättsorganisation som bekämpar diskriminering av romer i Central- och Östeuropa, har nio mord på romer inträffat i olika delar av Ungern sedan 2007. Sättet attackerna utförts på tyder på att romerna mördats på grund av sin etniska bakgrund. En ekonomi i fortsatt nedgång, en statsskuld som är bland de högsta i Europa och en majoritetsbefolkning som hemfallit åt offermentalitet och som söker enkla svar på komplexa problem har bidragit till den negativa samhällsspiral i vilken romerna är de stora förlorarna.

Populistiska extremhögerpartier, såsom *Jobbik* och dess paramilitära gren, *Magyar Garda*, utnyttjar det vakuum som skapats av ett likgiltigt politiskt klimat och en missnöjd befolkning. Med en klar antiromsk agenda propagerade Jobbik för att

stävja "zigenarbrottsligheten". Det skedde bland annat genom att skicka medlemmar ur Magyar Garda att skydda majoritetsbefolkningen i utvalda ungerska byar. Med sin rasistiska plattform vann Jobbik 16,7 procent av rösterna i det ungerska parlamentsvalet i april och blev på så sätt det tredje största partiet i parlamentet. I samma veva vann mittenhögerpartiet Fidesz två tredjedelar av samtliga röster och har således kvalificerad majoritet i parlamentet. Därmed har åtta år av socialistiskt styre kommit till ända.

Social misär och diskriminering

För Ungerns romska befolkning, officiellt 400 000–600 000 människor, kommer valutgången sannolikt inte innebära förändringar i positiv riktning. Romerna utgör den största minoriteten i både Europa och Ungern och är en grupp som lever i social misär i samhällets utkanter. Diskriminering av romer är utbredd.

– I dagsläget finns inget specifikt regeringsprogram för romer, säger Andras Biro, styrelseordförande för *Massag*, vinnare av det alternativa nobelpriset och framstående ungersk journalist. Den nya regeringen har däremot gått ut på bred front för att skapa lag och ordning.

– De har redan introducerat *'three strikes and you are out'*, vilket innebär livstid för återfallsbrottslingar. Regeringen har dessutom drivit igenom ett förslag där ekonomiskt understöd stryps för de familjer där barnen inte går regelbundet i skolan. Om man tittar på effekterna av detta står det snabbt klart att de som huvudsakligen kommer att drabbas är romer, säger Biro.

I sin iver att ta itu med brottsligheten på landsbygden har regeringen godkänt utplaceringen av 600 extrapoliser i staden Ozd i norra Ungern.

– Regeringen har på så sätt föresatt sig att skydda majoritetsbefolkningen från besvär från vissa grupper, utan

att i ord nämna romer, säger Biro. Regeringen söker således, enligt Biro, enkla svar på komplexa problem.

Ingen integrations- och utvecklingsplan för romer

Någon omfattande integrations- och utvecklingsplan för romer har ännu inte presenterats av ungerska regeringen. Zoltan Balogh, statssekreterare för Fidesz och ansvarig för att utveckla regeringens romapolicy, har föga politisk tyngd. Balogh har även gjort uttalanden i ungerska media, där han klargör att han accepterar segregerade skolor för romska barn, samt att brottslighet bland romer eventuellt kan länkas till etnicitet. Grundinställningen hos det departement som är ansvarigt för att presentera och implementera en hållbar romapolicy är därmed tveksam.

Problemet med integrationen av romer är inget nytt. Den förra socialistiska regeringen misslyckades med att införa hållbara integrationsprogram för romer.

– Brist på tydlighet, brist på politisk vilja och brist på policier har bidragit till att skapa spänd stämning mellan majoritetsbefolkningen och romer, säger Biro. Han hävdar att massiva integrationsplaner måste dras upp och implementeras.

– Att skicka poliser till Ozd är en konkret handling som syns utåt och verkar för stunden. Men det är ingen lösning på grundproblemet. Spridda romska projekt har presenterats, men ingen omfattande och genomgripande plan som angriper grundproblemet med socialt utanförskap, djup fattigdom och utbredd diskriminering. Fördomar mot romer tillåts därmed leva vidare, och regeringarna har inte aktivt bidragit till att stävja de negativa attityderna mot romer i det ungerska samhället.

Regeringsinitiativ slår hårt

De nuvarande regeringsinitiativen – som presenterades i sann lag- och ordningsanda – kommer att slå extra hårt mot romer. Regeringen måste ta sig an romafrågan på allvar, vilket kräver politisk vilja och seriösa, långsiktiga och allomfattande program som inkluderar desegregering av skolor och effektiva arbetsmarknadsåtgärder. Med den generellt höga arbetslösheten i Ungern och risken att förlora ungerska väljare förefaller det

föga troligt att regeringen kommer att vidta arbetsmarknadsåtgärder till förmån för romer. Hur kan dylika spänningar, rasistiska partier, fattigdom, diskriminering och socialt utanförskap existera i ett påstått demokratiskt samhälle mitt i EU? Partierna i den politiska huvudfaran i Ungern bär skulden för den ökade antiziganismen.

– Ungern har inga demokratiska anor, och när regimskiftet väl ägde rum satte man inga gränser för rätt och fel inom demokratin. Allt tilläts i demokratin namn, och därför slöt, och sluter, inga partier upp kring att bekämpa rasistiska partier på sätt som skedde i Sverige i början på 90-talet, säger Biro. Detta fenomen återspeglas även i ungerska media. Media har en viktig roll att kontrollera och övervaka våra folkvalda och deras arbete. Media har även en viktig funktion i att avslöja oegentligheter och korruption. Att helt enkelt förhålla sig kritiskt till makten och de som eftersträvar att hamna i maktens centrum.

Högerextrema Jobbik introducerade i upptakten till valrörelsen begreppet "zigenarbrottslighet" och det tog inte lång tid innan begreppet användes i huvudfaran media. Inga journalister kritiserade begreppet och media förhöll sig passivt till alla rasistiska uttalanden av Jobbik och Magyar Garda. Det finns ingen tradition av undersökande journalistik, och således får populistiska och rasistiska partier fritt spelrum i media.

Mord på romer

Denna politiska och mediala kollaps har bidragit till dagens rasistiska klimat, vilket i sin tur lett till rasistiska mord. Mord på romer som Robert Csorba och hans femårige son. Regeringens initiativ till dags dato skapar inte mycket tilltro till att situationen på kort eller lång sikt kommer att förändras. Framtiden för Ungerns romer är oviss, och innan regeringen presenterar en omfattande romapolicy är det svårt att förutspå vad som kommer att hända. Fidesz har alla korten i sin hand. De har majoritet i riksdagen och kan således rösta genom vilka beslut de vill. Om den politiska viljan hos Fidesz finns så kan lösningen vara nära till hands för landets romer.

Lydia Gall

Stoppa förföljelserna av romer i Europa

En manifestation för romernas rättigheter genomfördes 15 september på Sergels Torg i Stockholm.

Frankrike har utvisat över 1 000 romer. President Sarkozy har pekat ut den romska gruppen. Sverige har utvisat ett sjuttioalromer, flera hela familjer. Bland protesttalarna mot detta fanns förre FN-ambassadören *Jan Eliasson*, *Maryam Osman Sherefay*, Centrum mot rasism, den romske sångaren och författaren *Hans Caldaras*, *Peter Weiderud* från Broderskapsrörelsen, journalisten och författaren *Maria-Pia Boëthius*, *Maria Leissner* från Delegationen för romska frågor.

I talen vi som var närvarande fick höra krävdes att regeringen fördömer diskrimineringen av romer och tar initiativ för att romernas situation i Europa också tas upp i FN. Att en sanningsskommission inrättas för att utreda Sveriges behandling av romer under 1900-talet krävdes också.

Arrangörer av demonstrationen var bl.a. *Ungdom mot rasism*, *Romano Pasos Research Centre* och *Det Stora Knytkalaset*. Mer information på:

www.romadelegationen.se

Henrik Persson

ordförande

Föreningen Fjärde Världen

Artikeln är tidigare publicerad i **É Romani Glinda** nr 3/2010.

www.romaniglinda.se

